

**Муниципальный этап Областной олимпиады школьников
по татарскому языку и литературе для общеобразовательных
организаций с обучением на русском языке (для изучающих
татарский язык) 2023-2024 учебный год
7-8 классы**

**Максимальный общий балл – 40
Время выполнения – 120 минут**

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә укучылар өчен
татар теленнән һәм әдәбиятыннан үткәрелә торган 7 - 8 -нчы сыйныфлары
өчен Бөтенроссия олимпиадасының муниципаль этабы биремнәре.**

1 тур

Укучының исеме, фамилиясе (фамилия, имя учащегося)

Мәктәпнең тулы язылышы (школа) _____

Район _____

Максимальное количество баллов, которое можно набрать, определяется из расчета: 1 балл за каждое верное задание в I и II части и 20 баллов в III части.

**Часть I Татар теленнән сораулар һәм биремнәр
(Вопросы и задания по татарскому языку)**

Максимальный балл –10

№ п\п	Биремнәрнең эчтәлегә (содержание)
1	<p>Баш кисәкләре дөрес билгеләнгән җөмләне күрсәтегез. (Укажите предложение, где верно выделены главные члены.)</p> <p>а) <u>Беренче</u> булып тактага Алсу <u>чыкты</u>. б) <u>Кызлар</u> , көлешә-көлешә, бакчага <u>чыктылар</u>. в) <u>Ул</u> һәрвакыт эшен жиренә <u>житкереп эшләгән</u>.</p>
2	<p>Бирелгән фигыльләрнең төрен билгеләгез. (Определите вид данных глаголов.)</p> <p style="text-align: center;">Керсә, әйтсә, килсә, уйнаса, аңласа;</p> <p>а) боерык фигыль б) хикәя фигыль в) исем фигыль г) шарт фигыль</p>
3	<p>Кайсы рәттәгә исемнәр чыгыш килешендә? (Укажите ряд, где все существительные стоят в исходном падеже).</p> <p>а) урманга, күлгә б) рәсемне, китапны в) өстәлнең, урындыкның г) бакчадан, мәктәптән</p>
4	<p>Кайсы җөмләдә стилистик хата бар? (В каком предложении допущена стилистическая ошибка?)</p> <p>а) Ябалаклар гомер буе парлашып яши б) Без атнаны ике тапкыр дустым белән бию түгәрәгенә йорибез в) Ак төстәге аккош кулга тиз ияләшә г) Аккош - иң зур һәм иң көчле кошларның берсе</p>
5	<p>Бирелгән сыйфатларның дәрәжәсен билгеләгез. (Определите степени сравнения имен прилагательных.)</p> <p style="text-align: center;">кызылрак, көчлерәк, күңеллерәк, тозлырак;</p> <p>а) гади (төп) дәрәжә б) чагыштыру дәрәжәсе в) артыклык дәрәжәсе г) кимлек дәрәжәсе</p>
6	<p>Бирелгән җөмләнең дөрес тәржемәсен күрсәтегез. (Укажите верный перевод данного предложения.)</p> <p style="text-align: center;">Когда переходишь улицу, надо быть очень внимательным.</p> <p>а) Урамга чыкканда, игътибарлы булырга кирәк б) Урам аша чыкканда, бик игътибарлы булырга кирәк</p>

Часть II. Татар әдәбиятыннан сораулар һәм биремнәр
(Вопросы и задания по татарской литературе)

Максимальный балл: 10

№ п\п	Биремнәрнең эчтәлегә (содержание)
1	<p>Татар халык авыз ижаты жанрларын билгеләгез: (Укажите ряд, который состоит из жанров татарского фольклора.)</p> <p>а) поэма, хикәя, бәет в) әкият, табышмаклар, мәсәлләр</p> <p>б) хикәя, дастан, шигырь г) поэма, җыр, баллада</p>
2	<p>Бирелгән Рәдиф Гаташ “Вәгъдә” шигырендәге юллардан метафораны табыгыз. (Найдите в данных строчках метафору.)</p> <p>Гомер атлы зәңгәр бәйге аты! Син егылсаң, кабат тормам мин; Ләкин вәгъдә; яшәгәндә җирдә, Кайгы игене чәчеп урмам мин.</p> <p>а) бәйге игене в) ягәндә җирдә</p> <p>б) гомер атлы г) кайгы игене</p>
3	<p>Бу төр әкиятләр хыялга бай, күләмнәре ягыннан зуррак, сурәтләнгән вакыйгалар катлаулырак? (Сказки этого типа богаты воображением, крупнее по объему, описываемые события сложнее)</p> <p>а) тормыш-көнкүреш әкиятләре б) хайваннар турында әкиятләр в) тылсымлы әкиятләр</p>
4	<p>Түбәндәге юлларны М. Жәлил Әминәгә багышлаган. Ул шагыйрь өчен кем? (Эти строки М. Джалиль посвятил Амине. Кто она для поэта?)</p> <p>Юлларда күзе аның, Ә юлда куге томан. Син килеп чыгар сыман Тузанга батып тагын... Юлларда күзе аның.</p> <p>а) әнисе б) хатыны в) кызы г) апасы</p>
5	<p>Нәрсә ул гипербола? (Что такое в литературе “гипербола”?)</p> <p>а) Әдәби әсәрдәге күренешне бик нык арттырып, зурайтып күрсәтү б) Табигать картиналарын, вакыйгаларны тасвирлау</p>

	в) Сүзләрне, үз мәгънәсендә түгел, ә күчерелмә мәгънәдә куллану
6	<p>Хәсән Туфанның “Киек казлар” шигырендәге лирик герой нәрсә турында уйлый? (О чем думает лирический герой стихотворения Хасана Туфана “Дикие гуси”?)</p> <p>Яңгырларда-явымнарда, Давылларда-жилләрдә Киек казлар кыйгылдаша Мин белмәгән телләрдә.</p> <p>Кыр казлары кыйгылдаша. Жырлашалар микәнни? — Туган илләр кала бит, — дип Елашалар микәнни?</p> <p>а) табигать күренешләре турында б) кыр казларының кыйгылдашуын тыңлый в) автор үз язмышын киек казлар белән чагыштыра г) киек казларның жылы якка очып китүе турында</p>
7	<p>Бирелгән сүзләр кем тарафыннан әйтелгән?? (Кому принадлежат данные строки?)</p> <p>“Халык зур ул, көчле ул, дәрәтле ул, моңлы ул, әдип ул, шагыйрь ул”</p> <p>а) Габдулла Тукай б) Муса Җәлил в) Хәсән Туфан г) Гадел Кутуй</p>
8	<p>Муса Җәлилне һәм аның иптәшләрен фашистлар ни өчен җәзалап үтерәләр? (За что М. Джалиль и его товарищи были казнены в фашистской тюрьме?)</p> <p>а) “Идел – Урал легионы” ннан качкан өчен б) Туган илгә хыянәт өчен в) “Идел – Урал легионын” таркату, төрмәдән коллектив качулар оештырганнары өчен г) Шигырь язганы өчен</p>
9	<p>Галиәсгар Камалның “Беренче театр” пьесасы нинди жанрда язылган? (В каком жанре написана пьеса Г. Камала “Первый театр”?)</p> <p>а) драма б) әкият в) трагедия г) комедия</p>
10	<p>Бирелгән юллар кайсы шигырьдән? (Из какого стихотворения данные строки?)</p> <p>Бөек жыр ул – Бөек Ватан өчен Сугыш кырларында үлүе!</p> <p>а) Ф.Кәрим “Ант” б) Ф.Кәрим “Ватаным өчен” в) М.Җәлил “Кичер, илем!” г) М.Җәлил “Кызыл ромашка”</p>
	Барлыгы:

**Часть III. Татар теле һәм әдәбияты буенча 2023/2024 уку елынң
7 - 8-нче сыйныфлары өчен Бөтенроссия олимпиадасының муниципаль этабы
2 тур**

Максимальный балл: 20

Ижади эш.

Үз илемдә.

Яз да сайрый, көз дә сайрый
Бер нәни кош бакчамда.
Шул кошны сагынып кайтам,
Кая гына барсам да.

Исем китми читтә үскән
Әфлисунга, бананга.
Ачы булса да, гашыйк мин
Миләш белән баланга.

Бакчам гади, үсми анда
Кипарислар, хөрмәләр.
Миңа таллар, кипаристан
Матуррак күренәләр.

Мин гашыйк илемдә үскән
Талларның барчасына....
Үз илемдә ямьле миңа
Бәрәңгн бакчасы да.

(Гөлшат Зәйнашева)

Сорауларга җавап бирегез.

(За каждый верный ответ 2 балла, за верный перевод 10 баллов)

1. Авторга туган ягының кайсы җирләре матур күренә ?

2. Ул нәрсәләргә гашыйк? _____

3. Нәрсәләргә сагынып туган ягына кайта? _____

4. Чит җирләрдә үскән җиләк-җимеш аны кызыксындырамы?

5. Ә сез кайсына өстенлек бирәсез?

Татрчага тәржемә итегез. (Переведите на татарский язык)

Туган авыл һәркем өчен дөньяның иң ямьле урыны ,иң гүзәл почмагы ул.
Урман – таулар, елга – күлләр, басу- эрәмәләр, болын – тугайлар ... һәммәсе туган
як гүзәллеге, аның аерылмас бизәге.

Председатель жюри: _____

Члены жюри: 1. _____

2. _____